

Közbeszerzési/beszerzési eljárásokkal kapcsolatos rendelkezések

Jelen rendelkezések mind a közbeszerzési, mind a kivételi körbe tartozó beszerzési eljárások tekintetében – figyelemmel a tételes jogszabályi rendelkezésekre is – megfelelően alkalmazandóak. **A rendelkezések ismerete és alkalmazása nem helyettesíti a vonatkozó jogszabályokban foglaltak megismerését és rendeltetésszerű alkalmazását.**

A rendelkezések azokat az elvi iránymutatásokat foglalják össze, amit a Pályázó, illetve a projekt kedvezményezettje (továbbiakban: Pályázó) a támogatás felhasználásával összefüggésben a különféle beszerzési eljárásai megtervezésekor, előkészítésekor és lebonyolításakor, valamint a beszerzési eljárás eredményeképpen megkötött szerződés módosítása során köteles figyelembe venni. Ezen rendelkezéseket a Felelős Hatóság a 2007-2013. közötti programozási időszakban a Szolidaritási programokból származó támogatások felhasználásának alapvető szabályairól, intézményrendszeréről, a pénzügyi irányítási és ellenőrzési rendszerekről szóló 14/2011. (IV. 19.) BM rendelet szerinti projekt kiválasztáshoz és megvalósításhoz kapcsolódó ellenőrzési feladatai során a beszerzési eljárásokkal összefüggésben szintén figyelembe veszi.

A rendelkezésekben meghatározottak a Pályázóra vonatkoznak, és azok teljesítését köteles biztosítani akkor is, ha a közbeszerzésekről szóló törvény (továbbiakban Kbt.) alapján nem ő minősül ajánlatkérőnek. **Ha a Pályázó a jelen rendelkezésekben foglaltakat nem, vagy nem megfelelően teljesíti, és a felelőssége szabálytalansági eljárás keretében megállapításra kerül, a támogatási szerződés szerinti támogatás egy része vagy egésze visszavonható.**

Kbt. hatálya alá tartozás

Támogatás igénybevétele esetén a jogszabályban meghatározott esetben a beszerzés abban az esetben is közbeszerzés köteles, ha egyébként maga a Pályázó jogállását tekintve nem tartozna a Kbt. alanyi hatálya alá. **A jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően fő szabályként abban az esetben, ha valamely visszterhes szerződés alapján végtett tevékenység ellenértéke költségvetési forrásból és az Európai Unióból származó forrásból többségi részben közvetlenül támogatott vagy az Európai Unióból származó forrásból többségi részben közvetlenül támogatott a Pályázó a támogatás felhasználása során köteles a szerződéseit – értékhatártól függően – közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötni.**

Mínderre tekintettel azon Pályázók, akik szokásos tevékenységük során a közbeszerzési törvényben foglaltak alkalmazására nem kötelesek, azzal, hogy a tevékenységük ellátása során támogatást használnak fel, egyidejűleg a közbeszerzési törvény előírásait is alkalmazni kötelesek, amennyiben annak jogszabályi feltételei fennállnak.

Külön kiemelésre érdemes, hogy **a munkavégzésre irányuló szerződések meghatározott köre (pl. megbízási jogviszony) is közbeszerzés köteles.** A közbeszerzés alóli kivételi körbe az érvényes jogszabályi rendelkezések szerint csak munkaszerződés, közszolgálati, közalkalmazotti jogviszony, ügyészségi szolgálati jogviszony, bírósági jogviszony, igazságügyi alkalmazotti szolgálati jogviszony, a fegyveres szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonya tartozik.

Becsült érték meghatározása, fedezet és becsült érték viszonya

A Pályázó felelősségi körébe tartozik az adott beszerzési eljárás megkezdéséhez szükséges cselekmények elvégzése, így különösen az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet-, illetőleg piacfelmérés, a közbeszerzés becsült értékének felmérése, az eljárást megindító (meghirdető) hirdetmény, felhívás és a dokumentáció előkészítése. **A helyzet és piacfelmérés, továbbá a beszerzés becsült értékének meghatározása a már a támogatási igény felmerülésének időpontjában, a pályázat benyújtását megelőzően jelentkező kötelezettség, így ezen cselekmények megtörténte hiányában a pályázatban foglalt támogatási igény nem tekinthető megalapozottnak.**

A becsült értéken a beszerzés megkezdésekor annak tárgyáért a piacon általában kért, illetőleg kínált – általános forgalmi adó nélkül számított, – legmagasabb összegű teljes ellenszolgáltatást kell érteni. **A becsült érték meghatározásának a beszerzési eljárás jogszerű lefolytatása szempontjából van relevanciája, tekintettel arra, hogy ez az alapja az eljárás fajtájának megválasztásának.**

Ez az érték semmiképpen nem azonosítható a beszerzési eljárásban kialakított verseny eredményeképpen jelentkező ajánlati árakkal, a Pályázónak éppen ezért az igényelt támogatást (fedezetet) nem erre tekintettel kell meghatározniuk. A beszerzési eljárás megindításának nem feltétele, hogy a Pályázó a becsült értéknek megfelelő ellenértékkel (fedezettel) rendelkezzen. (A becsült érték rendszerint meghaladja verseny eredményeképpen létrejövő a szerződés ellenértékét. Fedezet tehát szinte soha sem azonos a becsült értékkel, kivéve, azt a helyzetet, amikor a szerződés teljesítésére kizárólag egy szervezet vagy személy képes (pl. kizárólagos jog alapján), így nem érvényesül a verseny.)

A **becsült érték** meghatározásakor a Pályázónak figyelemmel kell lennie a Kbt. szerinti **egybeszámítási szabályokra**, míg a **helyzet- és piacfelmérés** során fokozottan ügyelnie kell a Kbt. szerinti **összeférhetlenségi szabályok** betartására is.

Előzetes összesített tájékoztatás

A közbeszerzési eljárások lebonyolítási idejének rövidítési lehetőségét megteremtendő Felelős Hatóság előírja, hogy a Pályázó részére, hogy az éves közbeszerzési terv elkészítésén túlmenően lehetőség szerint alkalmazza a Kbt. szerinti előzetes összesített tájékoztató intézményét.

Abban az esetben, ha felhívást tartalmazó hirdetmény tervezett feladásának vagy megküldésének napját legalább ötvenkét nappal megelőzően, de legfeljebb tizenkét hónapon belül előzetes összesített tájékoztatót a Pályázó nem tett közzé, és a Kbt. szerinti nyílt eljárástól eltérő eljárás, illetve a gyorsított eljárás a lebonyolításra rendelkezésre álló idő rövidségére történő hivatkozással kerül megindításra, az a Pályázó érdekkörében felmerülő mulasztásnak tekintendő. Az ebből fakadó hátrányos következményeket a Pályázónak viselnie kell.

A beszerzési eljárások megindítása

A Felelős Hatóság figyelemmel arra, a jogszabályi rendelkezés alapján **beszerzési eljárás megindítás EU támogatás esetén a támogatás odaítéléséről szóló döntés, illetve a támogatási szerződés aláírása hiányában is megindítható, illetve elegendő, hogy a az érintett szervezet támogatásra irányuló igényt (pályázatot) nyújtott be, vagy fog benyújtani,** az eljárások lebonyolításában bekövetkező késedelmet, a Felelős Hatóság a Pályázó érdekkörében felmerülő mulasztásnak tekinti. **Tekintve, hogy a beszerzési igénye a Pályázó előtt már a pályázat benyújtásának pillanatában ismert, illetve, hogy annak alapja az adott beszerzéssel kapcsolatos előzetes helyzet-, illetőleg piacfelmérés, a beszerzési eljárásokat előkészítő dokumentumok összeállításából, az eljárások késedelmes lebonyolításból fakadó hátrányos következményeket a Pályázónak viselnie kell.**

A közbeszerzési eljárás ennek megfelelően a pályázat benyújtásának pillanatában, de legkésőbb a támogatási döntésről szóló levél kézhezvétel időpontjában úgy is megindítható, hogy az eljárás egyébként kötelezettségvállalással terhelt eljárásnak ne minősüljön, amennyiben

- a Kbt.-ben foglalt idevágó körülményre a Pályázó felhívja a figyelmet az a beszerzési eljárás dokumentációjában és/vagy
- a szerződéses feltételek vonatkozásában a beszerzési eljárás eredményeképpen megkötött szerződés hatályba lépésének feltétele a támogatási szerződés megkötése és erre a körülményekre a Pályázó felhívja a figyelmet a beszerzési eljárás dokumentációjában.

A fenti feltételek megfelelő alkalmazásával a közbeszerzési kötelezettséggel nem érintett beszerzési eljárások esetében is jogszerű lehetősége van a Pályázónak eljárni.

Kbt. értékhatár alatti eljárások

Az Európai Bíróság joggyakorlata alapján az EK Szerződés alapvető rendelkezéseit alkalmazni kell a közbeszerzési irányelvek hatálya alá nem tartozó beszerzésekre is. Ezek közé tartozik különösen az egyenlő bánásmód, amely elvet szem előtt tartva a lehető legtöbb potenciális ajánlattevő számára biztosítani kell a versenyben való részvételt (értesítési kötelezettség) és ennek az alapelvek Kbt. hatálya alá nem tartozó eljárások során is érvényesülnie, különösen EU támogatás esetén.

Fokozott kockázatot jelent, amennyiben az alapelvek megsértése miatt a Közösségek által kezelt költségvetés – a verseny mellőzésének, vagy a verseny tisztaságának megsértése következtében – kárt szenved, vagy szenvedhet az indokolatlan kiadási tételek miatt.

Ennek megfelelően, amennyiben a közbeszerzési eljárás mellőzésének feltételei fennállnak az ilyen módon bonyolított eljárás során – a közpénz hatékony és felelős felhasználásának elvét nem feledve – biztosítani kell a lehető legszélesebb körű versenyt, továbbá, a beszerzési eljárásban – az egyes eljárási cselekmények, az ajánlatok értékelése során hozott döntés és a szerződés megkötése tekintetében – az Pályázó megfelelő módon köteles biztosítani a verseny tisztaságát. A Pályázónak ezen kívül, az ilyen beszerzési eljárások során is esélyegyenlőséget és egyenlő bánásmódot kell biztosítania az ajánlattevők számára.

Mivel a nem közbeszerzés köteles eljárások nem biztosítanak a Kbt.-vel egyező szintű garanciákat a verseny tisztaságának és az ajánlattevők esélyegyenlőségének megteremtésére, továbbá a vitarendezési alternatívaként szóba jöhető polgári bírói út érdemi reparációt nem eredményez, Felelős Hatóság az ilyen beszerzési eljárások tekintetében általános jelleggel előírja

- az ajánlatok bekérésével összefüggésben **minél több, de legalább három potenciális ajánlattevői körbe tartozó ajánlattevő ajánlattételre történő felhívását**

Potenciális ajánlattevőnek a beszerzés tárgyának megfelelő eljárások rendszeres résztvevője, illetve ennek megfelelő tevékenységi körökkel rendelkező vagy a beszerzés tárgyához fűződő általános gazdasági érdekeltiséggel, a piaci résztvevői minőséggel bíró ajánlattevő minősül

- az eljárás lebonyolításával összefüggésben **az esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód biztosítását az ajánlattevők számára**

Az esélyegyenlőség keretében az eljárásban való részvétel lehetőségét, az egyes eljárási cselekmények gyakorlását egyformán biztosítani kell az ajánlattevők számára, az egyenlő elbánás keretében pedig azonos tényállás mellett azonos eljárási cselekmények és döntések történhetnek az Pályázórészéről. A Pályázó ezen alapelvek betartása során jóhiszeműen és tisztességesen köteles eljárni.

Az egyes eljárási cselekményeknek dokumentáltan kell történnie, illetve **az eljárás során hozott egyes döntések, illetve az eljárás végeredményére vonatkozó döntés megalapozottságának utólagos visszaellenőrizhetőségét, az egyes eljárási cselekmények átláthatóságát az EU támogatás felhasználásával kapcsolatosan ellenőrzést végző szervezetek számára biztosítani kell.**

Tárgyalásos eljárások jogalapjának igazolása

Tárgyalásos eljárás alkalmazási körülményei, a lebonyolítás megvalósítása fokozott vizsgálatot és ellenőrzést von maga után. Mindezek alapján a Pályázó a választott eljárásfajta jogalapjának megválasztásával és megjelölésével egyidejűleg megfelelő módon indokolni, illetve a szükséges okiratok, bizonyítékok benyújtásával alátámasztani köteles a jogszabályi feltételek fennállását,

figyelemmel arra is, hogy **a választott eljárásfajta jogszabályi feltételei fennállásának bizonyítása a Pályázót terheli.**

Amennyiben a pályázat benyújtásának időpontjában a Pályázó a választott eljárásfajta jogszabályi feltételeinek fennállását nem indokolja meg megfelelően, illetőleg a szükséges okiratok, bizonyítékok bemutatásával nem támasztja alá a jogszabályi feltételek fennállását, Felelős Hatóság a támogatás megítélésével egy időben jogosult a megjelölt eljárásfajta helyett más eljárásfajta alkalmazására kötelezni a Pályázót. A támogatás odaítélése ugyanakkor feltételes is megtörténhet, amikor is a Felelős Hatóság a választott eljárásfajta megalapozottságának vizsgálatát megfelelő indokolás és/vagy okiratok, bizonyítékok hiányában nem tudta elvégezni. Ebben az esetben a támogatás feltételes odaítélése egyidejűleg nem jelenti a Felelős Hatóság részéről a választott eljárásfajta szabályosságának elismerését. Ennek megfelelően Pályázó a választott eljárásfajta jogszabályi feltételeinek fennállását legkésőbb a beszerzési eljárásának megkezdése előtt köteles a Felelős Hatóság igazolni. Ennek elmaradása szabálytalansági eljárást vonhat maga után, illetve a Felelős Hatóság jogosult a támogatási szerződéstől elállni.

Az előírt indokolásnak minden esetben alkalmasnak kell lennie arra, hogy az ott leírtak alapján a Felelős Hatóság, továbbá az ellenőrzésben részes egyéb szervek részéről egyértelműen és pontosan megállapítható legyen, miszerint a Pályázó milyen körülmények, tények alapján miért és mire vonatkozóan hozta meg döntését. Ebben a körben a jogszabályi helyre történő hivatkozás nem elégséges.

Lényeges, hogy a tárgyalásos eljárást megalapozó körülményének **a beszerzés tárgyának teljes körére kell fennállnia** a jogszabályi feltételeknek. **A tárgyalásos eljárás alkalmazáskor ennek megfelelően a Pályázó kiterjesztő értelmezéssel nem élhet és beszerzés tárgya vonatkozásában, amennyiben az műszaki vagy jogi értelemben osztható, csak azon elemek, részek vonatkozásában alkalmazható, ahol ez feltétlenül szükséges, illetve annak indokoltsága fennáll és egyértelműen igazolható.**

Tárgyalásos eljárás alkalmazása esetén Felelős Hatóság az egyes tárgyalásos eljárás jogalapjának vizsgálatával és igazolásával összefüggésben az alábbiakra hívja fel különösen, de nem kizárólagosan a figyelmet.

1. Árubeszerzés, az építési beruházás, illetőleg a szolgáltatás megrendelésével összefüggésben abban az esetben, amikor a tárgyalásos eljárás jogalapjaként a Pályázó azt jelöli meg, miszerint **az árubeszerzés, az építési beruházás, illetőleg a szolgáltatás természete** vagy **az ehhez kapcsolódó kockázatok** nem teszik lehetővé az ellenszolgáltatás előzetes átfogó (mindenre kiterjedő) meghatározását

A Pályázó ebben az esetben köteles indokolni, illetve azon belül részletesen bemutatni azokat az objektív körülményeket, azaz a beszerzés tárgya természetéből következő specifikumokat, sajátosságokat, vagy azokat a kapcsolódó kockázatokat, amelyek kellően gondos előkészítés, illetve a kellő mélységű átgondoltság mellett sem tennék lehetővé az ellenszolgáltatás előzetes átfogó meghatározását.

A Pályázó az általában elvárható gondossággal köteles az eljárásait előkészíteni, saját felróható magatartása (szubjektív körülmény) tehát nem alapozhatja meg ezen eljárásfajta alkalmazását. **A célszerűségi szempontok nem helyettesítik a jogszerűség, illetve a törvényi szükségszerűség prioritásait, illetve a Pályázó nem tüntethet fel a saját szervezeti körében felmerülő nehézségeket és bizonytalanságokat.** Önmagában az Pályázó és az ajánlattevők közötti vélelmezett kommunikáció hiánya sem lehet jogszerű hivatkozási alap tárgyalásos eljárásfajta alkalmazására.

2. Szolgáltatás megrendelésével összefüggésben, abban az esetben, amikor a tárgyalásos eljárás jogalapjaként a Pályázó azt jelöli meg, miszerint **a szolgáltatás természete** miatt a szerződéses

feltételek meghatározása nem lehetséges olyan pontossággal, amely lehetővé tenné a nyílt vagy a meghívásos eljárásban a legkedvezőbb ajánlat kiválasztását.

A Pályázó ebben az esetben köteles indokolni, illetve azon belül részletesen bemutatni azokat az objektív körülményeket, azaz a szolgáltatás természetéből következő specifikumokat, sajátosságokat, amelyek kellően gondos előkészítés, illetve a kellő mélységű átgondoltság mellett sem tennék lehetővé a nyílt vagy a meghívásos eljárás alkalmazását.

A Pályázó általában elvárható gondossággal köteles az eljárásait előkészíteni, saját felrható magatartása (szubjektív körülmény) tehát nem alapozhatja meg ezen eljárásfajta alkalmazását. **A célszerűségi szempontok nem helyettesítik a jogszerűség, illetve a törvényi szükségszerűség prioritásait, illetve a Pályázó nem tüntethet fel a saját szervezeti körében felmerülő nehézségeket és bizonytalanságokat.** Önmagában az Pályázó és az ajánlattevők közötti vélelmezett kommunikáció hiánya sem lehet jogszerű hivatkozási alap tárgyalásos eljárásfajta alkalmazására.

3. Abban az esetben, amikor a tárgyalásos eljárás jogalapjaként a Pályázó azt jelöli meg, miszerint a szerződést **műszaki-technikai sajátosságok, művészeti szempontok** vagy **kizárólagos jogok** védelme miatt **kizárólag egy** meghatározott szervezet, személy képes teljesíteni.

A **műszaki-technikai sajátosságok, művészeti szempontok** esetében a Pályázó köteles indokolni, illetve azon belül részletesen bemutatni azokat az objektív körülményeket, azaz a beszerzés tárgya természetéből következő specifikumokat, sajátosságokat, amelyek alapján a szerződés teljesítésére **kizárólag egy** szervezet vagy személy képes. Egyebekben lásd az előző pontban foglaltakat.

A **kizárólagos jogok** védelmére csak abban az esetben hivatkozhat alappal a Pályázó, ha a megfogalmazott beszerzési igény, valamely polgári jogi szerződés, jogszabály vagy a szerzőnek a szerzői jogi törvény szabályozása alapján, kizárólag a megjelölt szervezetet vagy személyt illető szerzői jogra vonatkozó hozzájáruló nyilatkozatával valósítható meg. (Vizsgálni szükséges, hogy a korábbi szerződések esetében megtörtént-e és ha igen milyen tartalommal a szerző rendelkezése a vagyoni jogokról, illetve a felhasználási engedély mire terjed ki. Vizsgálni szükséges, hogy a szerzői jogosult szervezet vagy személy a tárgyi szerződés céljához elengedhetetlenül szükséges felhasználási módokra kiterjedően biztosította-e a korábbi szerződés alapján a felhasználást, vagy, hogy a hozzájárulás hiánya, ebben a konkrét esetben, más szervezet vagy személy közreműködési lehetőségét kizárja-e.)

Lényeges, hogy beszerzés tárgyának egésze **vonatkozásában az megjelölt sajátosságnak vagy szempontoknak minden kétséget kizáróan fenn kell állnia**, továbbá annak a beszerzés tárgyának **teljes körére kell fennállnia**. Lényeges, hogy ebben az esetben is **fenn kell állnia, miszerint a szerződés teljesítésére kizárólag egy** szervezet vagy személy képes.

Önmagában az a körülmény, hogy a beszerzés tárgyában a szerződés teljesítésére képes szervezetek közül egy – felkérni kívánt ajánlattevő – a nála meglévő adatokra tekintettel előnyösebb helyzetből tud ajánlatot adni, mint mások, még nem következik, hogy kizárólag ő képes a szerződés teljesítésére. A Pályázónak mindent meg kell tennie, hogy valamennyi érdekelt gazdálkodó szervezetet az egyenlő eséllyel történő ajánlattétellel helyzetbe hozza és magatartása nem irányulhat arra, hogy egyes szervezeteket a versenytől kizárjon.

Amennyiben előzményszerződések, illetve a közbeszerzési dokumentációkban foglaltak alapján a kizárólagosság fennállása minden kétséget kizáró módon nem állapítható meg, továbbá kétséges, hogy a beszerzés tárgyaként megjelölt feladat tartalma milyen átfedést mutat a korábbi, hivatkozási alapként megjelölt szerződésben foglalt feladattal (azaz kétséges, hogy

a beszerzés tárgyának egésze vagy annak egyes része a korábbi mű átdolgozása eredményeképpen létrejövő műnek, vagy új, önálló szerzői jogvédelemben részesíthető műnek minősül), a Felelős Hatóság a választott eljárásfajta megalapozottsága tekintetében kizárólag a **Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala mellett működő Szerzői Jogi Szakértő Testület** által kialakított jogi állásfoglalást tekinti irányadónak.

Amennyiben a kizárólagos jogra hivatkozással kívánja a Pályázó a beszerzését tárgyalásos eljárás keretében megvalósítani és annak alapja korábban EU támogatásból finanszírozott polgári jogi szerződés, a Pályázó külön igazolni köteles, hogy az előzményszerződés alapján az EU támogatások esetében általános jelleggel előírt a mű szabad és korlátlan felhasználására (különösen az átdolgozásra) vonatkozó vagyoni jogokat mire tekintettel nem szerezte meg.

4. Abban az esetben, amikor a tárgyalásos eljárás jogalapjaként a Pályázó azt jelöli meg, miszerint *az feltétlenül szükséges, mivel az Pályázó által előre nem látható okból előállt **rendkívüli sürgősség** miatt a nyílt, a meghívásos vagy a hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárásra előírt határidők nem lennének betarthatóak; **a rendkívüli sürgősséget indokoló körülmények azonban nem eredhetnek az Pályázó mulasztásából.***

Ez az eljárásfajta a törvényben rögzített valamennyi feltétel együttes fennállása esetén alkalmazható. **Követelmény az előre nem látható ok, a rendkívüli sürgősség fennállása, más eljárásfajta határidejének be nem tarthatósága és az, hogy a Pályázót ne terhelje mulasztás.**

Ezen eljárásfajta célja, hogy azon esetekre biztosítson megoldást, ha váratlanul, hirtelen bekövetkezik egy rendkívüli helyzet vagy esemény, de ez a rendkívüli sürgősséget indokoló körülmény sem lehet a Pályázó mulasztásának eredménye.

Lényeges elem, hogy **a Pályázó felelőssége a közbeszerzési eljárás indításának időpontja megválasztása.** A Pályázónak a pályázati igényhez kapcsolódóan fel kellett mérnie a beszerzési igényét, a megvalósítandó műszaki tartalmát, annak költségvonzatát. Ennek megfelelően a beszerzés igényének felmerülési időpontja és a kapcsolódó ütemezés mellett vizsgálendő, hogy kellően gondos magatartás mellett normál eljárásfajta alkalmazása mellett is tervezhető és kivitelezhető (lett) volna az eljárás. A korábbi eredménytelen közbeszerzési eljárás folytán előállt idővesztéséből eredő hátrányos következmények szintén az eljárás megindítóját terhelik, így az megalapozza a Pályázó érdekkörében felmerülő mulasztást.

5. Építési beruházás vagy szolgáltatás megrendelése esetében, abban az esetben, amikor a tárgyalásos eljárás jogalapjaként a Pályázó azt jelöli meg, miszerint ***a korábban megkötött szerződésben nem szereplő, de előre nem látható körülmények miatt kiegészítő építési beruházás, illetőleg szolgáltatás megrendelése szükséges az építési beruházás, illetőleg a szolgáltatás teljesítéséhez, feltéve, hogy a kiegészítő építési beruházást, illetőleg szolgáltatást műszaki vagy gazdasági okok miatt az ajánlatkérőt érintő jelentős nehézség nélkül nem lehet elválasztani a korábbi szerződéstől vagy ha a kiegészítő építési beruházás, illetőleg szolgáltatás elválasztható, de feltétlenül szükséges az építési beruházás, illetőleg a szolgáltatásteljesítéshez, az ilyen kiegészítő építési beruházásra, illetőleg szolgáltatásra irányuló - a korábbi nyertes ajánlattevővel kötött - szerződés, illetőleg szerződések **becsült összértéke azonban nem haladhatja meg az eredeti építési beruházás, illetőleg szolgáltatás értékének felét*****

A tárgyalásos eljárást ebben az esetben a Pályázó az alábbi 1-5. pontban felsorolt együttes feltételek és 6-7. pontban ismertetett vagylagos feltételek fennállása esetén alkalmazhatja:

1. kizárólag építési beruházás vagy szolgáltatás megrendelése esetében;
2. a korábban megkötött szerződésben nem szerepel;

3. előre nem látható körülmények miatt szükséges a kiegészítő építési beruházás, illetőleg szolgáltatás megrendelése a korábbi szerződés építési beruházás, illetőleg szolgáltatás teljesítéséhez;
4. a kiegészítő építési beruházásra, illetőleg szolgáltatásra irányuló szerződést Pályázó a korábbi nyertes ajánlattevővel kívánja megkötni;
5. a kiegészítő szerződések becstült összértéke nem haladja meg az eredeti építési beruházás, illetőleg szolgáltatás értékének felét;
6. a kiegészítő építési beruházást, illetőleg szolgáltatást *műszaki* vagy *gazdasági* okok miatt az ajánlatkérőt érintő jelentős nehézség nélkül nem lehet elválasztani a korábbi szerződéstől, vagy
7. a kiegészítő építési beruházás, illetőleg szolgáltatás elválasztható, de feltétlenül szükséges az építési beruházás, illetőleg a szolgáltatás teljesítéshez.

Ezen tárgyalásos eljárás alkalmazásának elengedhetetlen feltétele, hogy az előre nem látható helyzet rendezése nélkül a szerződés nem lenne teljesíthető. Az **előre nem láthatóság** tekintetében ugyanazoknak a feltételeknek kell fennállnia, mint Kbt. szerinti a szerződés módosítás esetében. A szerződés változatlan tartalommal történő megvalósítása mellett bekövetkező **jogos érdeksérelem**, pedig a 6-7. pontban ismertetett pontos definíció szerinti körülményekre korlátozódik.

6. Árubeszerzés esetében, abban az esetben, amikor a tárgyalásos eljárás jogalapjaként a Pályázó azt jelöli meg, miszerint **a korábban beszerzett dolog részbeni kicserélése vagy bővítése során a korábbi nyertes ajánlattevőnek másikkal történő helyettesítése azzal a következménnyel járna, hogy *műszaki-technikai szempontból eltérő és nem illeszkedő dolgokat kellene beszerezni, vagy az ilyen beszerzés aránytalan műszaki-technikai nehézséget eredményezne a működtetésben és a fenntartásban;*** az ilyen - a korábbi nyertes ajánlattevővel kötött - szerződés, illetőleg szerződések együttes időtartama azonban nem haladhatja meg a három évet

A Pályázó ebben az esetben köteles indokolni, illetve azon belül részletesen bemutatni, azokat az **objektív körülményeket, azaz a műszaki-technikai sajátosságokat,** amelyek igazolják, hogy a korábbi nyertes ajánlattevőnek másikkal történő helyettesítése azzal a következménnyel járna, hogy műszaki-technikai szempontból eltérő és nem illeszkedő dolgokat kellene beszerezni, vagy az ilyen beszerzés aránytalan műszaki-technikai nehézséget eredményezne a működtetésben és a fenntartásban. Ehhez kapcsolódóan, igazolni kell azt is, hogy a korábban beszerzett dolog részbeni kicserélése vagy bővítése mire terjed ki, és a Pályázó köteles az előzményszerződéseket is benyújtani.

A fentiekben foglaltak nem ölelik fel mindazon esetek körét, amikor a Pályázó a Kbt. szerinti nyílt eljárástól eltérő eljárásfajta alkalmazhat. A jogszabályi rendelkezések szerinti egyéb esetekben a Pályázó a fenti szempontokat megfelelően alkalmazni köteles!

Tárgyalás az ajánlattevőkkel

Azokban az esetekben, ahol a Pályázó a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően választása szerint tetszése szerint jogosult lenne az ajánlattevőkkel tárgyalás folytatni, Felelős Hatóság tárgyalás nélküli eljárás lebonyolítását írja elő.

Legalább három ajánlattevő ajánlattételre történő felszólítása

Azokban az esetekben, ahol jogszabály legalább három ajánlattevő ajánlattételre történő felszólítását teszi lehetővé, Felelős Hatóság az ilyen beszerzési eljárások tekintetében általános jelleggel előírja az ajánlatok bekérésével összefüggésben minél több, de legalább három potenciális ajánlattevői körbe tartozó ajánlattevő ajánlattételre történő felhívását.

Potenciális ajánlattevőnek a beszerzés tárgyának megfelelő eljárások rendszeres résztvevője, illetve ennek megfelelő tevékenységi körökkel rendelkező vagy a beszerzés tárgyához fűződő általános gazdasági érdekeltséggel, a piaci résztvevői minőséggel bíró ajánlattevő minősül.

A Kbt. kivételi körbe tartozó beszerzések

A védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet, továbbá az államtitkot vagy szolgálati titkot, illetőleg alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdeket érintő vagy különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 218/2011. Korm. rendelet hatálya alá tartozó beszerzések esetében mivel nem biztosítanak a Kbt.-vel egyező szintű garanciákat a verseny tisztaságának és az ajánlattevők esélyegyenlőségének megteremtésére, továbbá a vitarendezési alternatívaként szóba jöhető polgári bírói út érdemi reparációt nem eredményez az eljárások **a kivételi körbe tartozás körülményei, a lebonyolítás megvalósítása fokozott vizsgálatot és ellenőrzést von maga után.**

Mindezek alapján a Pályázó a választott eljárásfajta jogalapjának megválasztásával és megjelölésével egyidejűleg megfelelő módon indokolni, illetve a szükséges okiratok, bizonyítékok bemutatásával alátámasztani köteles a jogszabályi feltételek fennállását, figyelemmel arra is, hogy **a választott eljárásfajta jogszabályi feltételei fennállásának bizonyítása a Pályázót terheli.**

Az idevágó EU auditok megállapítása, hogy az ilyen beszerzések jogszerűek, ha a szerződés teljesítése a tagállamban hatályos jogszabályok szerint különleges biztonsági intézkedéseket igényel, vagy a tagállam alapvető érdekeinek védelme ezt igényli. Ugyanakkor az eljárás választásának megalapozottságát megfelelően alá kell támasztani és azt dokumentálni szükséges.

Amennyiben a pályázat benyújtásának időpontjában a Pályázó a választott eljárásfajta jogszabályi feltételeinek fennállását nem indokolja meg megfelelően, illetőleg a szükséges okiratok, bizonyítékok bemutatásával nem támasztja alá a jogszabályi feltételek fennállását, Felelős Hatóság a támogatás megítélésével egy időben jogosult a megjelölt eljárásfajta helyett más eljárásfajta alkalmazására kötelezni a Pályázót. A támogatás odaítélése ugyanakkor feltételes is megtörténhet, amikor is a Felelős Hatóság a választott eljárásfajta megalapozottságának vizsgálatát megfelelő indokolás és/vagy okiratok, bizonyítékok hiányában nem tudta elvégezni. Ebben az esetben a támogatás feltételes odaítélése egyidejűleg nem jelenti a Felelős Hatóság részéről a választott eljárásfajta szabályosságának elismerését. Ennek megfelelően Pályázó a választott eljárásfajta jogszabályi feltételeinek fennállását legkésőbb a beszerzési eljárásának megkezdése előtt köteles a Felelős Hatóság igazolni. Ennek elmaradása szabálytalansági eljárást vonhat maga után, illetve a Felelős Hatóság jogosult a támogatási szerződéstől elállni.

Az előírt indokolásnak minden esetben alkalmasnak kell lennie arra, hogy az ott leírtak alapján a Felelős Hatóság, továbbá az ellenőrzésben részes egyéb szervek részéről egyértelműen és pontosan megállapítható legyen, miszerint a Pályázó milyen körülmények, tények alapján miért és mire vonatkozóan hozta meg döntését. Ebben a körben a jogszabályi helyre történő hivatkozás nem elégséges.

Megjegyzés:

A 218/2011 Kormányrendelet alkalmazásával lebonyolított beszerzési eljárások esetében a nyilvánosság kizárásának követelménye nem értelmezhető olyan szélesen, hogy az az eljárások tekintetében felügyeletet ellátó, illetve az ellenőrzéseket ellátó szervezeteket is teljes mértékben kizárja. A Pályázó minden egyes, a rendelet szerinti beszerzési eljárását – annak előkészítésétől az eljárás alapján kötött szerződés teljesítéséig terjedően – írásban köteles dokumentálni. Az egyes eljárási cselekményeknek dokumentáltan kell történnie, illetve az eljárás során hozott egyes döntések, illetve az eljárás végeredményére

vonatkozó döntés megalapozottságának utólagos visszaellenőrizhetőségét, az egyes eljárási cselekmények átláthatóságát az EU támogatás felhasználásával kapcsolatosan ellenőrzést végző szervezetek számára biztosítani kell.

Az ellenőrzést végző szervek a kivételi körbe tartozáshoz szükséges körülményekről az előterjesztésből értesülnek. **Az előterjesztésben foglaltak valóságtartalmáért a Kbt. alkalmazását kizáró előzetes döntés iránti előterjesztést előkészítő szervezet, illetve a minősítő felel.** Ezen előkészítő iratot az ellenőrző szervek részére a Pályázó bemutatni köteles. Ennek során az ellenőrzést végző szervezetek (ide értve a Felelős Hatóságot is) minősített adatok megismerése nélkül is képesek ellátni azokat a feladatokat, amelyen keresztül megítélhetik, hogy az eljárás Kbt. hatálya alóli kivétele kellően megalapozott volt-e, illetve, hogy az eljárás az előkészítés, vagy a lebonyolítás vonatkozásában megfeleltek-e a vonatkozó jogszabály követelményeknek.

Lényeges, hogy kivételi körbe tartozó eljárások esetében, hogy kivételi körbe tartozás körülményének **a beszerzés tárgyának teljes körére kell fennállnia** a jogszabályi feltételeknek. **A kivételi körbe tartozás meghatározásakor ennek megfelelően a Pályázó kiterjesztő értelmezéssel nem élhet és beszerzés tárgya vonatkozásában, amennyiben az műszaki vagy jogi értelemben osztható, csak azon elemek, részek vonatkozásában alkalmazható, ahol ez feltétlenül szükséges, illetve annak indokoltága fennáll és egyértelműen igazolható.**

Kivételi körbe tartozó beszerzési eljárás alkalmazása esetén Felelős Hatóság az alábbiakat különösen, de nem kizárólagosan általános jelleggel előírja

- **kivételi körbe tartozás igazolásával** összefüggésben

A védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó beszerzések esetében a jogszabály hatálya alá tartozást pontos hivatkozással és indokolással kell alátámasztani.

Az államtitkot vagy szolgálati titkot, illetőleg alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdeket érintő vagy különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések esetében a jogszabály hatálya alá tartozást pontos hivatkozással és indokolással, továbbá, ahol értelmezhető – értékhatártól függően – a kivételi körbe tartozásra vonatkozó előterjesztés és az Országgyűlés illetékes bizottságának felmentő határozatával kell alátámasztani.

- **az ajánlatok bekérésével és az eljárás lebonyolításával** összefüggésben

Attól függetlenül, hogy a kivételi körbe tartozó beszerzés alkalmazási feltételei fennállnak az ilyen módon bonyolított eljárás során is biztosítani kell a lehető legszélesebb körű versenyt és csak kivételes esetben van lehetőség az ajánlattevőkkel folytatott tárgyalásra, illetve a versenyben résztvevő ajánlattevők körének szűkítésre.

Amennyiben a jogszabály által meghatározott, fő szabály szerinti eljárástípustól eltérő eljárástípust kíván a Pályázó alkalmazni, **a tárgyalásos eljárások esetében fentebb előírtakat megfelelően alkalmazni kell.** Továbbá ahol arra a jogszabály lehetőséget biztosít vagy kötelezettséget ír elő a **legalább három ajánlattevő ajánlattételre történő felszólítása körében fentebb előírtakat megfelelően alkalmazni kell.**

Az Európai Bíróság joggyakorlata alapján az EK Szerződés alapvető rendelkezéseit alkalmazni kell a közbeszerzési irányelvek hatálya alá nem tartozó beszerzésekre is. **Ezek közé tartozik különösen az egyenlő bánásmód, amely elvet szem előtt tartva valamennyi (adott esetben valamennyi minősített jegyzéken szereplő) potenciális ajánlattevő számára biztosítani kell**

a versenyben való részvételt (értesítési kötelezettség) és ennek az alapelvnek Kbt. hatálya alá nem tartozó eljárások során is érvényesülnie, különösen EU támogatás esetén.

Akárcsak a Kbt. hatálya alá tartozó beszerzések esetében a beszerzési eljárásban – az egyes eljárási cselekmények, az ajánlatok értékelése során hozott döntés és a szerződés megkötése tekintetében – az Pályázó megfelelő módon köteles biztosítani a verseny tisztaságát, továbbá **az esélyegyenlőséget és az egyenlő bánásmódot.**

Az esélyegyenlőség keretében az eljárásban való részvétel lehetőségét, az egyes eljárási cselekmények gyakorlását egyformán biztosítani kell az ajánlattevők számára, az egyenlő elbánás keretében pedig azonos tényállás mellett azonos eljárási cselekmények és döntések történhetnek az Pályázórészéről. **Az Pályázó ezen alelvek betartása során jóhiszeműen és tisztességesen köteles eljárni.**

Központosított közbeszerzés

A Felelős Hatóság EU támogatás igénybevétele esetén a központosított közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötött keretszerződés, illetve keret-megállapodás terhére történő beszerzést kizárólag abban az esetben támogatja, ha annak mellőzése együtt járna a központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet kormányrendelet (továbbiakban kormányrendelet) megsértésével. **Ennek megfelelően a rendszerhez az önkéntes csatlakozás nem lehetséges.** Az ilyen esetben a beszerzéssel összefüggésben az általános feltételek szerint kell a beszerzést megvalósítani.

Amennyiben az intézmény a központosított közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötött keretszerződés, illetve keret-megállapodás terhére történő beszerzésre köteles, továbbá, **amennyiben annak a kormányrendeletben foglalt feltételei fennállnak**, EU támogatás igénybevétele esetén, **a beszerzését az intézmény köteles verseny újraindításával megvalósítani. Amennyiben az ehhez szükséges kormányrendeletben foglalt feltételek nem állnak fenn, az intézmény** előzetes piackutatást alkalmazva, a döntés megalapozottságának utólagos ellenőrzéséhez megfelelő alapot biztosítandó, **dokumentációval köteles alátámasztani, miszerint a konzultációt követően elért ár a beszerzés megkezdésének időpontjában fennálló piaci árnál nem magasabb.**

A kormányrendeletet alkalmazni köteles szervezetek a közbeszerzéseiket saját hatáskörben is megvalósíthatják, ha annak a kormányrendeletben foglalt feltételei fennállnak. Az ilyen saját hatáskörben történő beszerzési eljárás alkalmazásakor túl azon, hogy a kormányrendeletben foglalt lépéseket az intézmény előzetesen megtenni köteles, értékhatártól függően a Kbt.-ben foglaltak, illetve a Felelős Hatóság által előírt vonatkozó rendelkezések betartására köteles.

Amennyiben a támogatás felhasználására központosított közbeszerzési eljárás alapján kerül sor, a Pályázó felelős az eljárás során a pályázat, illetve a támogatási szerződés és a központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló kormányrendelet szerinti keretmegállapodáson vagy keretszerződésen alapuló egyedi szerződés összhangjának megteremtéséért, továbbá a támogatás felhasználásának ellenőrzése során az eljárás dokumentumai rendelkezésre bocsátásáért.

Szerződésmódosítás

A felek nem módosíthatják a közbeszerzési (beszerzési) eljárás eredményeként megkötött szerződésnek a felhívás, a dokumentáció feltételei, illetve az ajánlat tartalma alapján meghatározott részét, ha

- a) a módosítás olyan feltételeket határoz meg, amelyek ha szerepeltek volna a szerződéskötést megelőző közbeszerzési eljárásban, az eredetileg részt vett ajánlattevőkön kívül más

ajánlattevők részvételét, vagy a nyertes ajánlat helyett másik ajánlat nyertességét lehetővé tették volna; vagy

- b) ha a szerződés gazdasági egyensúlyát a nyertes ajánlattevő javára változtatja meg, vagy
- c) a módosítás a szerződés tárgyát az eredeti szerződésben foglalt ajánlattevői szolgáltatáshoz képest új szolgáltatásra terjeszti ki.

Az a) pontjában foglalt feltétel fennállását nem kell vizsgálni, ha a szerződés módosítása

- 1. szerződéskötéskor előre nem látható ok következtében,
- 2. szerződéskötést követően beállott körülmény miatt vált szükségessé, és
- 3. a szerződés változatlan tartalommal történő megvalósítása valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti.

Bármelyik feltétel hiánya már önmagában is kizárja a szerződésmódosítás lehetőségét. Az **szerződés változatlan tartalommal történő teljesítése** esetén bekövetkező érdeksérelem, illetve polgári jogi igény meglapozottsága tehát önmagában még nem alapozza meg a szerződésmódosítást. A **jogos érdeksérelem körébe** csak azok a sérelmek sorolhatóak, amelyek az érdekében sértett félnek fel nem felróható körülményekre tekintettel állnak fenn. Az **előre nem láthatóság körébe** pedig csak olyan cselekmények, magatartások vonhatók, amelyek megfelelő, körültekintő eljárás esetén sem tárhatók fel a szerződéskötést megelőzően.

Ha a szerződés olyan eleme változik a módosítás eredményeként, amely a közbeszerzési (beszerzési) eljárásban az ajánlatok értékelésének alapjául szolgált, a Pályázó köteles a Felelős Hatóságot a módosításról és annak részletes indokairól értesíteni!